

โรคลมพิษ(Urticaria)

รศ.พญ.ปภาพิติ ตู้จินดา

รศ.พญ.ลีนา จุฬาโรจน์มนตรี

ศ.พญ.กนกวลัย กุลทันทน์

คลินิกโรคลมพิษ สาขาวิชาโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยา

ภาควิชาตจวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล

Siriraj Dermatology

โรคลมพิษ (Urticaria)

เป็นกลุ่มอาการที่ผิวหนังมีลักษณะเป็นผื่นหรือปื้นนูนแดง ไม่มีขุย มีขนาดต่างๆ กัน ตั้งแต่ 0.5-10 ซม. มีอาการคันเกิดขึ้นเร็ว และกระจายตามตัว แขน ขา ผื่นแต่ละผื่น จะคงอยู่นานไม่เกิน 24 ชั่วโมง ก็จะราบไป โดยไม่มีร่องรอยเหลือ แต่อาจ

มีผื่นใหม่ขึ้นที่ผิวหนังส่วนอื่นได้ ผู้ป่วยบางรายอาจมีริมฝีปากบวม ตาบวม (Angioedema) บางรายอาจมีอาการปวดท้อง แน่นจุก คอหอยไม่สะดวก รายที่เป็นรุนแรงอาจมีอาการหอบหืด เป็นลมจากความดันโลหิตต่ำได้ แต่พบน้อยมาก

ชนิดของโรคลมพิษแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ลมพิษเฉียบพลัน ผื่นลมพิษเป็นมาไม่เกิน 6 สัปดาห์ สาเหตุส่วนใหญ่ เกิดจากอาหาร ยา การติดเชื้อ
2. ลมพิษเรื้อรัง ผื่นลมพิษเป็นๆ หายๆ ต่อเนื่องกันเกิน 6 สัปดาห์ขึ้นไป เกิดจากสาเหตุได้หลายอย่าง ดังนี้

สาเหตุของโรคลมพิษ

1. อาหาร เช่น อาหารทะเล สารกันเสีย สีส้มอาหารบางชนิด
2. ยา ปฏิกริยาการแพ้ยาบางชนิด เช่น เพนนิซิลิน ซัลฟา อาจทำให้เกิดผื่นลมพิษได้
3. การติดเชื้อ การติดเชื้อไวรัส แบคทีเรีย เชื้อรา หรือ มีพยาธิเป็นสาเหตุของลมพิษได้ทั้งสิ้น
4. โรคระบบต่อมไร้ท่อ เช่น โรคต่อมธัยรอยด์
5. อิทธิพลทางกายภาพ ผู้ป่วยบางรายผื่นลมพิษอาจเป็นผลจากปฏิกิริยาต่อความร้อน ความเย็น น้ำหนักกดรัด แสงแดด การออกกำลังกาย เป็นต้น
6. การแพ้สารที่สัมผัส ผื่นลมพิษเกิดขึ้นในตำแหน่งที่ผิวหนังสัมผัสกับสารที่แพ้ เช่น การแพ้ยาง(latex) ขนสัตว์ พืช หรืออาหารบางชนิด เป็นต้น
7. ปฏิกริยาแพ้พิษแมลง เช่น ปฏิกริยาที่เกิดจากผึ้ง ต่อต่อ
8. มะเร็ง เช่น มะเร็งต่อมน้ำเหลือง หรือระบบอื่นๆ ของร่างกาย
9. ระบบภูมิคุ้มกันต่อต้านตัวเอง ผู้ป่วยลมพิษบางรายเกิดจากมีภูมิคุ้มกันไปกระตุ้นให้เกิดการหลั่งสารเคมีบางชนิดออกมาที่ผิวหนังทำให้เกิดผื่นลมพิษขึ้น
10. สาเหตุอื่นๆ เช่น ผู้ป่วยโรค lupus หรือผู้ป่วยโรคเส้นเลือดอักเสบบางรายอาจมีผื่นลมพิษ แต่มีข้อสังเกตคือแต่ละผื่นอยู่นาน มักเกิน 24 ชั่วโมง เวลาหายมักมีรอยดำ

ผู้ป่วยบางรายมีอาการปากบวม ตาบวมร่วมด้วย

หลักการรักษาโรคลมพิษ

1. พยายามหาสาเหตุ แล้วกำจัดหรือหลีกเลี่ยงสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคลมพิษ ถ้าทำได้

2. รับประทานยาต้านฮีสตามีน

ยาต้านฮีสตามีนมีหลายชนิดหลายกลุ่ม มีทั้งที่ออกฤทธิ์สั้นและออกฤทธิ์ยาว ทั้งที่ง่วงและไม่ง่วง การจะเลือกใช้ยาต้านฮีสตามีนตัวใดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของแพทย์ การตอบสนองต่อยาต้านฮีสตามีนในผู้ป่วยแต่ละราย อาจไม่เหมือนกัน ผู้ป่วยบางรายใช้ยาเพียงตัวเดียวก็ได้ผลดี แต่บางรายแพทย์อาจต้องเปลี่ยนไปใช้ยา

ต้านฮีสตามีนในกลุ่มอื่น หรือใช้ยาหลายตัวร่วมกันเพื่อควบคุมอาการ

3. ยาอื่นๆ ในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการมาก ผื่นไม่ค่อยตอบสนองต่อยาต้านฮีสตามีน แพทย์อาจพิจารณาใช้ยาอื่นที่มีฤทธิ์ยับยั้งในการสร้างและหลั่งสารสื่อกลางในผิวหนังซึ่งเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดผื่นลมพิษ

ผู้ป่วยบางรายมีผื่นขึ้นตามรอยเกา

ผู้ป่วยโรคลมพิษเรื้อรัง แม้ว่าแพทย์จะได้พยายามตรวจหาสาเหตุอย่างละเอียดแล้ว แต่ก็ยังหาสาเหตุไม่พบ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าความรู้ทางการแพทย์ปัจจุบัน ยังไม่มากพอที่จะอธิบายสาเหตุได้ทั้งหมด ผู้ป่วยลมพิษจึงควรมาพบแพทย์เพื่อตรวจหาสาเหตุ ซึ่งหากพบสาเหตุ ที่ก่อให้เกิดลมพิษ และหลีกเลี่ยงหรือรักษาสาเหตุนั้นได้ จะทำให้โรคลมพิษสงบลงหรือหายขาดได้

การปฏิบัติตัวในผู้ป่วยโรคลมพิษ

ผู้ป่วยลมพิษที่ผื่นเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มลมพิษเฉียบพลันที่มีการแน่นหน้าอกหายใจไม่สะดวก ปวดท้อง หน้าบวม ตาบวม ปากบวมอย่างมาก

ควรรีบพบแพทย์โดยเร็ว เนื่องจากมีการบวมของเยื่อทางเดินหายใจ อาจทำให้เกิดอาการหอบหืดถึงชีวิตได้

ในผู้ป่วยที่มีเฉพาะผื่นลมพิษที่ผิวหนัง ควรปฏิบัติตัวดังนี้

1. หลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นให้เกิดลมพิษตามแพทย์แนะนำอย่างเคร่งครัด
2. ต้องนำยาต้านฮีสตามีน ติดตัวไว้เสมอ เมื่อเกิดอาการจะใช้ได้ทันที
3. ทำจิตใจให้สบายไม่เครียด

4. ไม่แกะเกาผิวหนังเพราะอาจทำให้เกิดผิวหนังอักเสบจากการเกา

5. รับประทานยาตามแพทย์สั่ง หากยาทำให้เกิดอาการง่วงซึมจนรบกวนการทำงานควรบอกแพทย์เพื่อเปลี่ยนยา
6. อาจใช้ Calamine lotion ทาบริเวณผื่นลมพิษเพื่อช่วยลดอาการคัน แต่ยานี้ไม่ได้ทำให้ผื่นหาย

การพยากรณ์โรค

ในผู้ป่วยที่เป็นโรคลมพิษชนิดเฉียบพลัน ที่หาสาเหตุและแก้ไขได้

เมื่อรับประทานยาต้านฮีสตามีน ผื่นลมพิษมักหายใน 1-2 สัปดาห์

ผู้ป่วยบางรายที่หาสาเหตุได้ไม่ชัดเจน ผื่นอาจขึ้นต่อเนื่อง ไปจนเป็นพิษเรื้อรัง

ผู้ป่วยที่มีโรคลมพิษชนิดเรื้อรัง ในผู้ป่วยที่ได้สืบค้นจนทราบสาเหตุและแก้ไขสาเหตุได้

เมื่อรับประทานยาต้านฮีสตามีน ผื่นลมพิษมักหายได้เช่นเดียวกับกรณีของผู้ป่วยที่เป็นโรคลมพิษ ชนิดเฉียบพลัน แต่ถ้าหาสาเหตุไม่พบหรือเป็นสาเหตุที่แก้ไขไม่ได้โดยง่าย โรคจึงมักเรื้อรัง แพทย์จำเป็นต้องให้ยาตั้งแต่ 1 ชนิดขึ้นไป เพื่อควบคุมอาการผื่นลมพิษให้ได้เมื่อควบคุมอาการได้แล้วแพทย์จะค่อยๆลดยาลง เพื่อควบคุมโรคในระยะยาว

และพยายามหยุดยาถ้าทำได้ ผู้ป่วยบางรายโรคอาจเรื้อรังเป็นปี

อย่างไรก็ตามผื่นลมพิษชนิดเรื้อรัง ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไม่รุนแรง ผู้ป่วยและญาติไม่ควรวิตกกังวล

